

CO₂ asimilācija augos un **O₂** pēc fotosintēzes **OSMOZE** gaisā līdzīgi kā cilvēkā **OSMOZE** no gaisa ķermenī.

Pakāpenisko procesu secība sākas ar ūdens 12H₂O plūsmu no saknēm līdz atvārsnīšu šūnu membrānu virsma šķīdina CO₂ aqua un karbo anhidrāze CA [CO₂ aqua]+[HCO₃⁻]=0.023 M no gaisa.400 ppm CO₂.

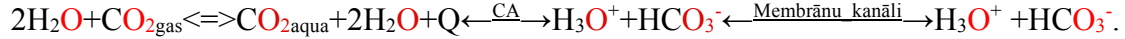
I) CO₂ gas + ΔG aqua <=> Q + CO₂ aqua; endoerģiski ΔG Hidratācija = 10,77 kJ/mol un ΔH Hess = -20,3 kJ/mol šķīdības konstante:

K_{šk} = [CO₂ aqua] / [CO₂ gas] / [H₂O] = 1/29,44 = 0,034045 endoerģiski ΔG_{sp} = 8,4 kJ/mol izšķīdina koncentrāciju:

$$[CO_{2\text{ aqua}}] = K_{\text{sp}} * [H_2O] * [CO_2 \uparrow_{\text{ gaisa}}] = 0,03397 * 55,3457 * 0,0004 = 1,878 * 0,0004 = 0,0007537 \text{ M.}$$

II) Karbo anhidrāze CO₂ aqua + 2H₂O + Q ← CA → H₃O⁺ + HCO₃⁻ ← Membrānu kanāli → H₃O⁺ + HCO₃⁻ uzlabo CO₂ asimilāciju [HCO₃⁻] + [CO₂ aqua] = [HCO₃⁻] = 0,0154 M + 0,0076 M = 0,023 M reizes 30,6 = 0,023 M / 0,0007537 M .

Producēti protonu un bikarbonāta koncentrācijas gradienti virza eksoerģiski fotosintēzi ar HCO₃⁻ , H⁺:

eksotermi ΔH = -20,3 kJ/mol; endotermi ΔH = 9,76 kJ/mol; atermi 0 kJ/mol; eksotermi ΔH_{total} = -10,54 kJ/mol;

endoerģic ΔG_{sp} = +8,4 kJ/mol; endoerģic ΔG_{eq} = +60 kJ/mol; exoerģic ΔG_{chann} = -10,62 - 7,48 = -18.1 kJ/mol;

ΔG_{HCO3} = RTln([HCO₃⁻]_{right}/[HCO₃⁻]_{left}) = 8,3144 * 298,15 * ln(0,0007537/0,0154) = -7.48 kJ/mol.....

ΔG_H = RTln([H₃O⁺]_{right}/[H₃O⁺]_{left}) = 8,3144 * 298,15 * ln(10^(-7,36)/10^(-5,5)) = -10,62 kJ/mol.....

Bikarbonāta summa **HOMEOSTĀZĒ** Normā 0,023 M uztur multi funkcionālu Atraktoru pH = 7,36:

$$pH = pK_a + \log([HCO_3^-] / [CO_{2\text{ aqua}}]) = 7,0512 + \log(0,0154 / 0,0076) = 7,36;$$

Pārvērtības I), II) sasniedz foto sintetisko reakcijas centrus (PRC) ENZĪMU kompleksus **tilakoīdu šūnās**.

6H₃O⁺ + 6HCO₃⁻ = PRC => C₆H₁₂O₆ + 6O₂ aqua + 6H₂O; eksoerģiski ΔG_{H3O+HCO3} = 6 * 50,3 = 301,8 kJ/mol un endotermi ΔH = 6 * -10,54 = 63.24 kJ/mol and endoerģic ΔG_{H3O+HCO3} = ΔG_{sp} + ΔG_{eq} + ΔG_{chann} = 8.4 + 60 - 18.1 = 50.3 kJ/mol;

Otrais pārvērtību ceļš sākas 1) **augu (PRC)** foto sintētiskā reakcijas centros ENZĪMU klāsteros. **PRC** dzinējs ir **sarkanās** un **zilās** gaismas fotonu absorbēto enerģiju glikozē un sešās skābekļa molekulās aprēķinot uz vienu O₂ molu ΔH = 2805.27/6 = 467.5 kJ/mol , ΔG = 3049.55/6 = 508.3 kJ/mol . Saules starojumā patērējot arī siltuma enerģiju virza **iztvaikošanu** **endotermiski** skābeklim 6O₂ un ūdenim 6H₂O ārā no **augu** atvērtajām atvārsnītēm. Tā kā akvaporīnu un iztvaikošanas substrāti skābeklis 6O₂ un ūdens 6H₂O palielina osmotisko spiedienu ārpus

1) C_{osm} = 6 + 6 = 12 C_{osm} = 1 C₆H₁₂O₆ šūnas 11 reizes jo osmolārā: koncentrācija šūnā no 12 samazinās līdz Šūnas iekšā **PRC** ārpusē atvārsnīšu atveres **fotoni E=hv PRC** **sarkans** **zils** **foto sintēze** glikozes C₆H₁₂O₆ molekulai un plūsmas intensitate cauri akvaporīniem palielinās ārā no **augu šūnām**. Spiediens ir proporcionāls osmolāram gradientam ΔC_{osm} = 11 * X M vienpadsmit reizes X augstāks π = ΔC_{osm} * R * T kPa.

ΔG_{osmos} = RTln([O₂ aqua]_{right}/[O₂ aqua]_{left}) = 8,3144 * 298,15 * ln(1/12) = -6,16 kJ/mol. ; 6 * -6,16 = -36,96 kJ/mol for 6O₂

ΔG_{O2} = RTln([O₂]_{right}/[O₂]_{left}) = 8,3144 * 298,15 * ln(2,556 * 10⁻⁴ M / 0.005 M) = -7,37 kJ/mol; 6 * -7,37 = -44,2 kJ/mol for 6O₂

$$\pi = 11 * X * R * T \text{ kPa; } X = [C_6H_{12}O_6] = 0,005 \text{ M; } \pi = 11 * 0,005 * R * T = 0,055 * 8,3144 * 298,15 = 136,3 \text{ kPa .}$$

6O₂ un 6H₂O cauri akvaporīniem spiežas ārā no šūnas pret divpadsmit reizes lielāku gradientu kā izejvielas 1/12:

2) H₂O + O₂ aqua ← Akvaporīni → O₂ aqua + H₂O ΔG_{osmos} = -6,16 kJ/mol eksoerģisks 1/12 gradients atermiski ΔH = 0 :

$$0,005 \text{ M } H_2O + O_{2\text{ aqua}} \leftarrow \text{Akvaporīni} \rightarrow O_{2\text{ aqua}} + H_2O \Delta G_{O_2} = -7,37 \text{ kJ/mol gradients } 2,556 * 10^{-4} \text{ M} / 0,005 \text{ M:}$$

ΔG_{sum} = ΔG_{osmos} + ΔG_{O2} = -6,16 - 7,37 = -13,53 kJ/mol osmozē un lejup pa O₂ gradientu 2,556 * 10⁻⁴ M / 0,005 M.

3) Gaisā 6O₂ gas 6H₂O gas iztvaiko pa vienam H₂O + O₂ aqua + Q => O₂ gas + ΔG + H₂O gas endotermiski, eksoerģiski:

$$\Delta H_{H_2O} = 44 \text{ kJ/mol; } \Delta H_{O_2} = 11,75 \text{ kJ/mol , } \Delta G_{H_2O} = 8,591 \text{ kJ/mol; } \Delta G_{O_2} = -77,55 \text{ kJ/mol; } \text{summā } \Delta G = -68,96 \text{ kJ/mol}$$

$$\Delta G_{\text{sum}} = 8,591 - 77,55 = -68,96 \text{ kJ/mol , } \Delta H_{\text{sum}} = 44 + 11,75 = 55,75 \text{ kJ/mol un fotosintēze endoerģiska summā :}$$

ΔG_{sumPRC} = -68,96 - 13,53 + 508,3 = 425,8 kJ/mol un ΔH_{sumPRC} = 55,75 + 0 + 467,5 = 523,25 kJ/mol endotermiska uz O₂:

$$\Delta G_{\text{sum}C_6H_{12}O_6} = 6 * 425,8 = 2554,8 \text{ kJ/mol and } \Delta H_{\text{sum}C_6H_{12}O_6} = 6 * 523,25 = 3139,5 \text{ kJ/mol .}$$

Augiem nepieciešama siltuma pivadīšana, lai iztvaikotu substrāti produktos skābeklis O₂ gas un ūdens H₂O gas tvaiki cauri atvārsnītēm. Lješatelje princips ar siltuma enerģijas piegādi virza līdzsvaru endotermiskās iztvaikošanas virzienā O₂ gas un H₂O gas ārā no organisma → cauri **zaļo augu** atvārsnīšu atverēm. Atvārsnīšu atvērsanos ietekmē apkārtējās vides temperatūra un mitrums. Iztvaikošanas ātrums palielinās pie lielākām temperatūrām, ja ir pietiekama ūdens piegāde parasti no saknēm. Atvārsnītes aizveras samazinot iztvaikošanas ātrumu augos, Tādā veidā novērš organisma izžūšanu zaudējot ūdeni iztvaikojot.

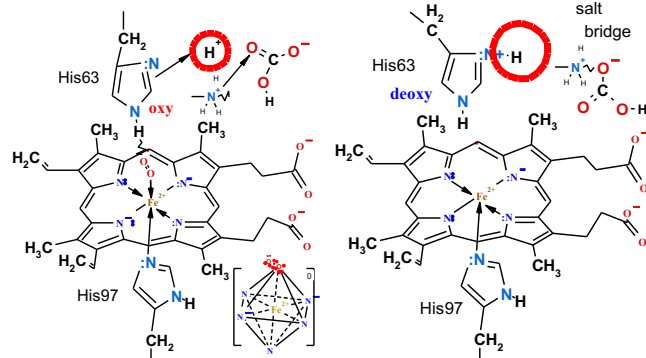
Līdzīgi cilvēka O_2 OSMOZEI un oksidatīva asimilācija ar producēto HCO_3^- un $CO_{2,aqua}$

Procesu secība sākas ar sakņu šūnās nepieciešamo osmozi cauri akvaporīnu kanāliem.

I) **Skābeklis** $O_{2,aqua}$ no gaisa 20.95 % O_2 izšķīst ūdenī un osmozē cauri akvaporīniem iekļūst organismā:

$\Delta H = -11,7 \text{ kJ/mol}$ eksotermiski $O_{2,gas} + H_2O \xleftarrow{\text{Aquaporin}} H_2O + O_{2,aqua} + Q$ $\Delta G = 16,36 \text{ kJ/mol}$ endoerģiski. $C_{osm} = 0,1 \text{ M}$ saknē, augsnē $C = 0,005 \text{ M}$ $\Delta G_{O_2} = RT \ln([O_{2,aqua}]/[O_{2,gas}]) = -8,3144 * 298,15 * \ln(0,1/0,005) = -7.426 \text{ kJ/mol}$ eksoerģiski.

Augu **deoksi** leghemoglobīns **LHb_T** no ūdens adsorbē ieelpotā svaigā gaisa $O_{2,aqua}$ atbrīvojot protonu H^+ : **oksiLHb_R**(His63 O_2) + $H^+ \leftarrow [O_2] = 1,85 \cdot 10^{-5} \text{ M} \rightarrow$ **deoksi**(H^+ His63)**LHb_T** + $O_{2,aqua}$ un HCO_3^- . Izšķīdušā skābekļa

koncentrācija $[O_{2,aqua}] = 9,768 \cdot 10^{-5} \text{ M}$ un vidējā citosolā $[O_2] = 1,85 \cdot 10^{-5} \text{ M}$. Koncentrācijas gradients abpus membrānai $\Delta G_{O_2} = RT \ln([O_2]_{right}/[O_2]_{left}) = 8,3144 * 298,15 * \ln(1,85/9,768) = -4.125 \text{ kJ/mol}$. $\Delta G_{sum} = 16,36 - 7,426 - 4,125 = 4,809 \text{ kJ/mol}$, $\Delta H_{sum} = -11,7 \text{ kJ/mol}$.

Otrā II) procesu secība sākas ar karbo anhidrāzes **AC** novirzot pa labi un patērē O_2 oksidatīvajā fosforilēšanā palielina producētos HCO_3^- un H^+ leghemoglobīnā saistot **deoksi**(H^+ His63)**LHb_T** stabilizē $pH = 7,36$ H_3O^+ .

II) $Q_{aqua} + CO_{2,aqua} + 2H_2O \xleftarrow{CA} H_3O^+ + HCO_3^- \xleftarrow{\text{Membrane}} H_3O^+ + HCO_3^- \leftrightarrow H_2O + H_2CO_3 + Q_{gas} \leftrightarrow H_2O + CO_2 \uparrow_{gas} + H_2O$

endotermiski $\Delta H_H = +9,59 \text{ kJ/mol}$; atermiski $\Delta H_H = 0 \text{ J/mol}$ eksotermiski $\Delta H_H = -9,76 \text{ kJ/mol}$; endotermiski $\Delta H_H = +20,29 \text{ kJ/mol}$;

gradients $\Delta G_{HCO_3^-} = -RT \ln([HCO_3^-]_{right}/[HCO_3^-]_{left}) = -8,3144 * 298,15 * \ln(0,0154/0,0338919) = -1,9554 \text{ kJ/mol}$.

gradients $\Delta G_{H_3O^+} = -RT \ln([H_3O^+]_{right}/[H_3O^+]_{left}) = -8,3144 * 298,15 * \ln(10^{-5,5}/0,02754) = -22,49 \text{ kJ/mol}$.

Summa $\Delta G_{Hess} = \Delta G_{HCO_3^-} + \Delta G_{H_3O^+} = 1,9554 - 22,49 = -20,53 \text{ kJ/mol}$; endoerģiski $\Delta G_{Hess} = 58,36 \text{ kJ/mol}$;

eksoerģiski $\Delta G_{Hess} = -22,44 \text{ kJ/mol}$; eksoerģiski $\Delta G_{Hess} = -58,205 \text{ kJ/mol}$; $\Delta G_{Hess} = -8,538912 \text{ kJ/mol}$ eksoerģiski.

Summa sekvencē **endotermiska** $\Delta H_{Hess} = +9,5876 + 0 - 9,76 + 20,291 = +20,1 \text{ kJ/mol}$ un brīvās enerģijas izmaiņa

eksoerģiska $\Delta G_{Hess} = +58,36 - 22,44 - 58,205 - 8,538912 = -30,82 \text{ kJ/mol}$ spontāns-patvaļīgs process.

Karbo anhidrāze no $CO_{2,aqua}$ veido dominējošu buferi ar protolīzes konstanti vidus punktā $pK_a = 7,0512$:

$CO_{2,aqua} + 2H_2O \xleftarrow{CA} H_3O^+ + HCO_3^-$: konstante ir $K_{eq} = [H_3O^+] \cdot [HCO_3^-] / [CO_{2,aqua}] / [H_2O]^2 = 2,901 \cdot 10^{-11}$, bet Brensteda protolīzes konstanti reizina ar $[H_2O] = 55,3 \text{ M}$ $K_a = K_{eq} \cdot [H_2O]^2 = [H_3O^+] \cdot [HCO_3^-] / [CO_{2,aqua}] = 10^{-7,0512}$,

kura veido tās eksponenti $pK_{eq} = \log(K_{eq}) = 7,0512$. Vājā skābe $CO_{2,aqua}$ un HCO_3^- ir visur esoša bufera sistēma

dzīvajos organismos. Atraktors $pH = 7,36$ atklāj oksidēšanas gala produkta $CO_{2,aqua}$ lomu **HOMEOSTĀZĒ**

sasniegt $pH = 7,36 \pm 0,01$ vērtību atbilstoši Henderson Haselbalha vienādojumam ar sārma rezervi

$2,0263 = 0,0154 \text{ M} / 0,0076 \text{ M}$: $7,36 = pH = pK_a + \log([HCO_3^-] / [CO_{2,aqua}]) = 7,0512 + \log(0,0154 \text{ M} / 0,0076 \text{ M})$.

CA oglekļa dioksīda $CO_{2,aqua}$ pārvēršana bicarbonāta bufera šķīdumā norisinās $\Delta H_{Hess} = +9,76 \text{ kJ/mol}$ endotermiski, endoerģiski $\Delta G_{eq} = +60 \text{ kJ/mol}$ veidojot $[HCO_3^-] = 0,0154 \text{ M}$ un $[CO_{2,aqua}] = 0,0076 \text{ M}$ koncentrācijas. Patērēto enerģiju kompensē eksotermisku, eksoerģisku oksidēšanas reakciju producētā enerģija un saules radiācijas piegādātā siltuma un absorbēto gaismas fotonu enerģija. Piegādātā enerģija ir izlietota foto sintētiskā reakcijas centra (**PRC**) ENZĪMU klāsteru sasniegšanai **tilakoīdu šūnās** uzturot **HOMEOSTĀZES** multi funkcionālās aktivitātes kartību ar multi funkcionāla atraktora vērtību $pH = 7,36$ kā ne līdzsvara stāvoklis:

Hendersona Haselbalha izteiksmē $pH = pK_a + \log[HCO_3^-] / [CO_{2,aqua}] = 7,0512 + \log(0,0154 / 0,0076) = 7,36$.

**O₂, CO₂ vielmaiņa, karbo anhidrāze, atspole deoksi-oksi LegHEMOGLOBĪNA
CA Brensteda CO₂_{aqua} protolīze un hemoglobīna O₂, HCO₃⁻+H⁺ atspoles enzīms**

Enzīma karbo anhidrāzes (CA) protolīzes multi funkcionālais HCO₃⁻+H₃O⁺ atraktors pH=7,36.

Atspoles sistēmas, kas stabilizē pH atraktora pH=7,36±0.01 par spīti organisma producētam metabolītam [CO₂_{Krebsa}]=0,0275 M. CA izveidotie skābes produkti [H₃O⁺]=0,0275 M kompensējas ar atspoles hemoglobīnu piesaistot H⁺+HCO₃⁻ pēc skābekļa [O₂_{aqua}]=0,0275 M desorbcijas dēļ oksidēšanas produkta CO₂_{aqua}:

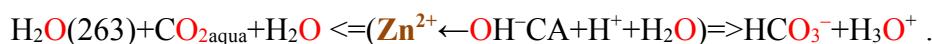
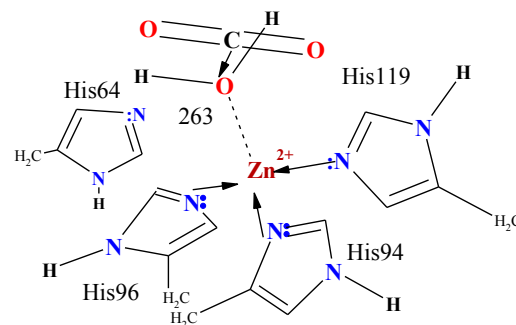
Hidrogen karbonāta jonus cilvēka organismā daudzums

[HCO₃⁻]=0,0154 M, [CO₂_{aqua}]=0,0076 M, atbilstot 56,23 mL

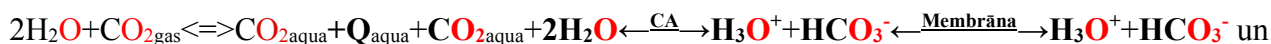
(50-60 mL) atbrīvotam tilpuma CO₂ no 100 mL asiņu

kā sārma rezerves 2,036 / 1 klīniskis vērtējums.

Oglekļa dioksīds rodas oksidējoties ogļhidrātiem, taukiem un olbaltumvielām. Hidrogēnkarbonāts rodas oglekļa dioksīda hidratācijā 2H₂O ar CA enzīma Zn²⁺ jonu koordinācijas aktīvajā centra kabatā:

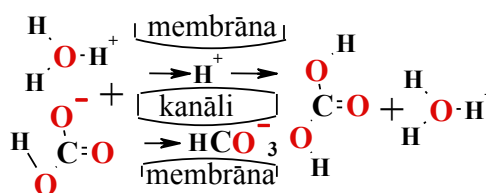
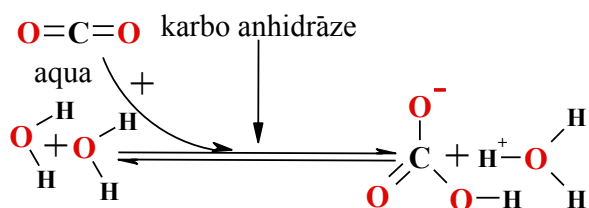

H⁺+LHb_R(His63O₂)+HCO₃⁻⇌O₂_{aqua}+LHb(H⁺His63)...sāls tiltiņš...HCO₃⁻ stabilizē koncentrāciju [O₂]=6·10⁻⁵ M. Deoksi leghemoglobīns LHb(H⁺His63) satver protonu H⁺ pie histidīna atlikuma un HCO₃⁻ veido deoksi formu LHb_T(H⁺His63)...sāls tiltiņš...HCO₃⁻ (T-saspringts). Tilakoīdā leghemoglobīna atspole adsorbē skābekli oksi LHb_R(His63O₂) (R-relaksēts) atbrīvojot protonu H⁺, bikarbonātu HCO₃⁻. No gaisa 0,04 % CO₂:

CO₂_{aqua} vielmaiņā apmainot ar O₂ ar ENZĪMU karbo anhidrāze (CA) pārvērš par HCO₃⁻ un H₃O⁺ stabilizē pH=7,36±0,01 ar sārma rezervi 2,036/1=[HCO₃⁻]/[CO₂]=0,0154 M / 0,0076 M.

1) Pirmā reakcija ar ENZĪMU karbo anhidrāzi (CA) pārvērš oksidēšanās produktus CO₂_{aqua}, 2H₂O par bikarbonāta anjonu. Multi funkcionālo atraktoru pH=7,36 rada primārais atraktors karbo anhidrāze CA:

2) Otrā procesā atermiski $\Delta H = 0 \text{ kJ/mol}$ $\text{H}_3\text{O}^+ + \text{HCO}_3^- \xleftarrow{\text{Membrane}} \text{H}_3\text{O}^+ + \text{HCO}_3^- + \Delta G$; $\Delta G = -24,44 \text{ kJ/mol}$ eksoerģiski ar koncentrācijas gradientu $\Delta G_{\text{HCO}_3} = RT \ln([\text{HCO}_3^-]_{\text{pa labi}} / [\text{HCO}_3^-]_{\text{pa kreisi}}) = RT \ln((0,0154 / 0,0338919)) = -1,9554 \text{ kJ/mol}$; un $\Delta G_{\text{H}} = RT \ln([\text{H}_3\text{O}^+]_{\text{pa labi}} / [\text{H}_3\text{O}^+]_{\text{pa kreisi}}) = RT \ln((10^{-5,5} / 0,02754)) = -22,5 \text{ kJ/mol}$, kur $R = 8,3144 \text{ J/mol/K}$, $T = 298,15 \text{ K}$.

Transport ENZĪMI katalizē bikarbonātu HCO₃⁻, protonu H⁺ cauri membrānas kanāliem tilakoīdā.

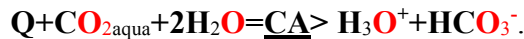
$[\text{O}_{2\text{aqua}}]=1,85 \cdot 10^{-5} \text{ M}$ *mitochondrijā* patērējas oksidēšanā. $\text{O}_{2\text{aqua}}$ desorbciju izraisa tā reaktivitāte:

Skābeklis cauri akvaporīniem šķērso membrānu un iekļūst mitochondrijā. Koncentrācija pazeminās zem $[\text{O}_{2\text{aqua}}]=1,85 \cdot 10^{-5} \text{ M}$. Kats desorbētais skābeklis aizvietojas ar protonu pie distālā histidīna H^{His63} LegHemoglobīnā ($\text{H}^{\text{His63}}\text{LHb}_T$) un saista ar sāls tiltiņu HCO_3^- . Tā uztur $[\text{HCO}_3^-]=0,0154 \text{ M}$ un $[\text{CO}_{2\text{aqua}}]=0,0076 \text{ M}$ ar sārma rezervi $2,0263=0,0154 \text{ M} / 0,0076 \text{ M}$ atbilstoši Hendersona Haselbalha izteiksmei:

$7,36=\text{pH}=\text{pK}_a + \log([\text{HCO}_3^-]/[\text{CO}_{2\text{aqua}}])=7,0512+\log(0,0154 \text{ M} / 0,0076 \text{ M})$ un virza **HOMEOSTĀZI** saglabāt multi funkcionālo atraktora vērtību $\text{pH}=7,36$ konstantu ar koncentrāciju $[\text{H}_3\text{O}^+]=10^{-7,36} \text{ M}$.

2) $\text{CO}_{2\text{aqua}}$, kurš ir metabolisma produkts rodas *mitochondrijā* un neatgriezeniski reaģē ar divām ūdens molekulām **endotermiski** dzesējot apkārtējo vidi, jo patērē siltumu :

Enzma karbo Anhidrāzes (CA) reakciju novorza pa labi siltuma Q piegāde, liela ūdens $[\text{H}_2\text{O}]$ koncentrācija 55,3 M, niecīga hidroksonija jonu koncentrācija $[\text{H}_3\text{O}^+]=10^{-7,36} \text{ M}$. Skābes protolītiskā konstante $\text{pK}_a=7,0512$ ir draudzīga multi funkcionālajam atraktoram $\text{pH}=7,36$ novēršot oglekļa dioksīda akumulēšanos, jo CA karbo anhidrāze $\text{CO}_{2\text{aqua}}$ pārvērš produktos $\text{H}_3\text{O}^+ + \text{HCO}_3^-$.

Zaļie augi neiztvaiko $\text{CO}_{2\text{aqua}}$, jo foto sintēze asimilē oglekļa dioksīdu, bet ziemas laikā zemā temperatūrā apstājas metabolisms un neveidojas skābe $\text{CO}_{2\text{aqua}}$. Dzīvniekiem bufera sistēma cīnās ar skābajiem metabolisma produktiem beigu atkritumiem $\text{CO}_{2\text{aqua}}$, vairāk un vairāk skābes forma $\text{CO}_{2\text{aqua}}$ bufera sistēmā tiek producēta. Šī iemesla dēļ, skābe $\text{CO}_{2\text{aqua}}$ jātransportē ārā no organisma. Dzīvnieka multi funkcionālu atraktoru $\text{pH}=7,36$ uztur endotermiska iztvaikošana $\text{CO}_{2\text{gas}}$, vai caur nieru membrānu kanālem izdalās H_3O^+ un HCO_3^- .

